

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Vtrù[m] omnis prædictio ex astris sit illicita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Si tertio modo; vel considerantur lineamenta manus, & hæc dicitur *χειρωναμία*; vel frontis, & dicitur *μετωπονομία*; vel dorsus, & dicitur *ρωτομαρία*; & alia huius generis.

Ad hos modos reducitur diuination, quæ ex motu, situ, voce, numero, lineamentis aliorum animalium, vel aliarum rerum capitur; omnium enim eadem est ratio, nec differunt nisi materialiter.

31 De 3 specie diuinationis.

Tertia species, quæ capitur ex iis, quæ fortuito ex actione humana ad diuinandum directa proueniunt, fit etiam variis modis, vt rectè docet diuus Thomas q.95. art. 3. sed omnes pertinent ad *fortes*, de quibus infra dub. 8.

Notandum est, omnes modos diuinandi secundæ & tertiæ speciei, ex genere suo esse peccata mortifera; vt docent omnes Doctores: cuius rationem infra dubit. 5. & 6. adferam. Rarò autem per simplicitatem excusari possunt; quia qui volunt diuinare de futuris, non sunt simplices, sed versuti, & plerumque maligni. in vanis tamen obseruationibus ad praxim pertinentibus, est faciliò excusatio; hæc enim non intenditur prædictio, sed cautio alicuius mali, vel prosperi successus, vt infra dicitur; in quibus homines faciliè sunt creduli, ex affectu commodi, vel incommodi timore. Quomodo in istis speciebus sit inuocatio implicita demonis & superstitio, dicitur infra num. 36. 37. 47. 52. & 62.

DUBITATIO VI.

Vtrum omnis prædictio ex astris sit illicita.

D. Thomas art. 5.

32 Respondeo breuiter, Non omnis prædictio ex astris per se illicita est, sed eorum tantum euentuum, quorum astra causa esse non possunt; vt sunt ea, quæ ex libero arbitrio, tamquam integro vel partiali principio pendunt.

Duplex Astrologia Naturalis qua sit.

Hinc distingui solet duplex Astrologia, Naturalis & Iudiciaria.

Naturalis est, quæ ex astrorum, maximè planetarum ortu, occalu, cõiunctione, oppositione, varioque aspectu tum inter se, tum ad stellas fixas; item ex colore, scintillatione seu micatione, de futuris elementorum affectionibus coniectat; vt de serenitate, pluuijs, tempestatibus, niuibus, grandine, æstu, frigore, & similibus, quæ à cælo pendunt, de quibus multa Virgilius in Georgicis, & Aratus in Phenomenis. Hæc nõ est quidem prohibita; tamen magna ex parte est incerta & parum utilis; excepta ea parte, quæ sumitur ex ortu, occalu, aspectu, & colore solis ac lunæ. nam virtus reliquorum astrorũ est valde obscura, & omnis experientia, quæ de illis haberi potest, incerta. Primò, Quia sciri non potest an talis effectus proueniat à sidere, v.g. Veneris, an Iouis, an aliunde. Secundò, Numquam hæctenus idem aspectus siderũ reseruitur est; idq; ob motum proprium sphaeræ octauæ & nonæ: & sic nulla certa experientia capi potuit. Tertio, Quia ex aliis causis, vt à ventis, vaporibus, æstu, frigore, ac potest esse variè affectus; vnde faciliè actionem siderum variabit; varia enim affectio medij mutat actiones causarũ. Quartò, Denique vt quis aliquid ceru in particu-

Qua parte sit utilis.

33 Cur interta experientia.

lari possit prædicere ex astris, multa scire debet, quæ humanam scientiã longè superant. Primùm enim perspectas habere debet omnes astrorum proprias virtutes: si enim aliqua illum latent, non potest scire an effectus non impediatur. Deinde non solum quid singula per se possunt, sed etiam quid coniunctim; & in quouis aspectu, v.g. in aspectu trigono, tetragono, hexagono, opposito, &c. qui aspectus infinitis modis variari potest. Præterea simul considerare debet, quid omnibus locis operentur, ne fortè alibi quid faciant, quod effectum hoc loco impediatur. Sæpè videmus nubes imbrũ grauidas & ad pluuiam proximè paratas, diserti à ventis alibi excitatis, ne hæc se effundant. Vnde patet quàm hæc res sit supra facultatem humanam, & quàm vanæ sint prædictiones, quæ quotannis euulgantur per Ephemerides, quamuis & hoc, ex euentu, qui rarò respondet, satis cognosci possit. Vnde Ioannes Picus lib. 2. contra Astrologos cap. 9. ait, ex 130. prædictionibus nobilissimi cuiusdam Mathematici de mutatione cali & auræ, se, adhibita accurata obseruatione, tantum 7. veras deprehendisse, idque iurandò confirmat.

Quamuis nocenda ad prædictiones Astrologorum.

34 De temperamento ex astris & hora natiuitatis non potest probabiliter indicari.

Quòd si de pluuiis, ventis, & similibus, certò aut multum probabiliter pronuntiare nõ possunt; multò minùs de inclinationibus hominum, eorumq; temperamentis; vt hunc fore iracundum, melancholicum, &c. quia horã natiuitatis illius, talis vel talis erat siderum aspectus, qui procreat copiam bilis, melancholiæ, &c. quod confirmari potest. Primò, Nam istæ inclinationes multò magis pendunt ex temperamento parentum & alimentis eorum, quàm ab astris. Deinde quia impossibile est notare exactè aspectum siderum in cælo, quem habent ipso natiuitatis puncto: quod tamen iuxta Astrologos est necessarium: at minimus hac in re error totum iudiciũ reddet falsum; nam in ictu oculi omnis aspectus siderum mutatur, tum inter se, tum respectu prolis. cælum enim octauum intra centesimam vnius horæ partem plusquam trecenta millia milliariũ cõficit; vt ex doctrina Astronomorum patet: quam velocitatem inferiores orbes in suis gradibus nõ exaquant. Tertio, Quia gemini simul editi sæpè diuersissimas habent propensiones, temperamenta, mores, euentus; vt patuit in Esau & Iacob.

Si dicas id fieri quia aliqua parua nascendi mora intercedit, quæ in tanta cali pernicietate magna adducit mutationem: iam singula membra debebunt habere diuersa temperamenta & fata; vt pulchrè contra Astrologos ratiocinatur beatus Gregorius homil. 10. in Euangel. Quartò, Quia ad hæc prædicenda non erat considerandum punctum natiuitatis, sed animationis in vtero, quod sciri nequit. non enim minus astra agunt in infantem, quando est in vtero, quàm dum egreditur. si enim vis eorum sese in profundum terræ penetrat, quantò magis in vterum maternum? Confirmatur, quia tunc maximè astra suos effectus imprimere debent, quando factus est tenerimus; hoc autè est tempore animationis, & reliquo, quo existit in vtero. Itaq; mera amentia est ex aspectu siderum, qui tempore natiuitatis viger, velle de temperamento vel inclinationibus prolis iudicare.

Aduerte tamen, hoc iudicium, si vterius non procedat, sed sistat in naturalibus affectibus & temperamento, non esse damnatum per Canones aut

ant Leges; sed permitti, sicut multa alia friuola, quæ per se noxia non sunt, permittuntur.

35
Astrologia
iudiciaria.

Astrologia iudiciaria est, quæ aspecta siderum obseruato iudicat de futuris euentis à libero arbitrio aliqua ratione dependentibus; vt de conditione vitæ, de matrimoniis, de liberis, honoribus, opibus, de infortuniis, inimicitijs, præliis, exilio, carcere, morte, aliisque casibus humanis. Interdum iudicat etiam de præteritis ex præfenti constellatione; vt docet Origenes apud Eusebium l. 6. Preparat. euang. cap. 9. vt quis huius sit parens, cuius fortunæ & conditionis fuerit, quis furtum vel homicidium commiserit, huius cultores vocantur Astrologi, Genethliaci, Mathematici, (quamuis aliàs hoc nomen honestum sit) & aliquando Chaldæi; quia hi præcipuè huic vanitati erant dediti. Scriptura vocat *augures*, Isa. 47.

Est peccatum mortiferum.

Huius Astrologiæ vltus est per se malus & graue peccatum mortiferum.

Probatum Primò, Ex Scriptura, Deut. 18. *Genes istæ, quarum possidebitis terram, augures & diuinos consulunt; tu autem aliter à Domino Deo tuo institutus es. vbi per augures intelligitur Astrologi, vt docent Hebræi; & colligitur aperte Isa. 47. Stent & saluent se augures celi, (Sept. Astrologi celi) qui contempabantur sidera, & supputabant menses, vt tibi vera prædicerent. Vbi etiam insinuat Propheta, ex astris non posse calamitates bellorum & euerfiones regnorum prædici. Ierem. 10. A signis cali nolite metuerè, quæ timent gentes: quia leges populorum vana sunt.*

Secundò, Probatum ex vtroq; Iure: nam L. Nemo & L. Etl. C. de maleficis & Mathematicis; iubetur puniri Astrologi iudiciarij eodem modo, quo Necromantici & alij magi. Et in Concilio Tolet. 1. cap. vltim. dicitur: *Si quis Astrologia vel Mathesi credendum esse duxerit, anathema sit. Vide plurima de his in Decreto 26. qu. 3. 4. 5.*

Tertiò, Quia omnes Patres hanc damnant. Vide præ ceteris D. Augustinum lib. 2. de Genesi ad litteram cap. 17. & lib. 2. de doctrina Christ. c. 21. 22. 23. 24. lib. 5. de ciuit. cap. 1. & sequentibus; quibus locis contra hanc vanitatem fusè disputat, & ostendit eam pertinere ad occulta cum demonibus commercia. Idem post expositionem Psal. 61. agit de penitentia cuiusdam Mathematici, quem & libros comburare, & publicam penitentiam agere coëgit. Vide etiam Ciceronem lib. 2. de diuinat. & Phaurinum in disceptatione contra Chaldæos, apud Gellium lib. 14. noct. Atticarum cap. 1. vbi hæc Astrologia refutatur: denique disputationem Bardesanis Syrii & Origenis contra eosdem apud Eusebium, de Preparacione euang. lib. 6. cap. 8. & 9.

36
Inducit
fatum.

Quartò, Probatum ratione: Primò, Quia hæc diuinatio supponit actiones humanas pendere à stellis; quod est grauis error contra fidem; inducit enim fatum, & consequenter tollit liberum arbitrium, Deumque facit auctorem peccatorum; vt eleganter ostendit Origenes apud Eusebium, supra. vnde omnes antiqui Astrologi posuerunt *Fatum* tamquam fundamentum suæ artis, quod dicebant esse immutabilem omnium euentuum dispositionem, à stellis dependentem; vt testatur Origenes supra, & Augustinus lib. 5. de ciuit. cap. 1.

Regula
Astrol. à
demone, &
ita diabo-
lus homo-
ratur.

Secundò, Vtendo hæc diuinatione subiciis te disciplina diaboli, ex cuius traditione, per homines curiosos ab ipso deceptos, regulæ huius artis

& similiarum præcesserunt; vt docet Lactantius lib. 2. diuinarum instit. cap. 17. Apuleius apud Augustinum lib. 8. de ciuit. cap. 16. & ipse D. Augustinus multis locis. non enim seria aliqua humana ingenij inquisitione inuentas esse vel ex eo patet, quòd nulla in his experientia capi possit, vt antè ostensum est: omnis autem inuentio humana est per experientiam. Itaque tacitè honoras diabolum, vtendo eius documentis, eique futurorum prænotionem, quæ soli Deo est propria, tribuis. & hac ratione est peccatum superstitionis.

Dices, Si diabolus aliquid veri tradat, possum illa veritate vti; quia veritas non est ipsius, sed Dei, & omnis notio veritatis à Deo est.

Obiectio.
Veritas il-
larum est à
demone.
Resp.

Respondeo ita esse, si id, quod traditur, per se verum sit; secus si in se sit falsum & vanum; nec habeat veri speciem, nisi diabolo procurante. tales autem sunt regulæ Astrologorum, Aruspicum, Chiromanticorum, & similiarum: in scriptis enim sunt vanissima, & nullam cum natura rerum affinitatem habent; sed vt veræ videantur, diabolus effectum procurat.

Tertiò, Quia per vsum huius artis allicitur diabolus vt procuret ea quæ prædicuntur, vt docet D. Augustinus lib. 2. de doctrina Christ. cap. 24. loquens enim de Mathematicis & aliis curiosis diuinatibus, ait: *Illi enim spiritus, qui decipere volunt, talia procurant cuique, qualibus eum irretitū per suspiciones & cōsensiones eius viderint. Et paulò antè: Quæ omnia tantum valent, quantum presumptione animorum (id est, anticipata opinione) quasi communi quadam lingua, cum demonibus federata sunt, quæ tamè omnia plena sunt pestifera curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortifera seruitutis. nō enim quia valebant animaduersa sunt; sed animaduertendo & signando factum est vt valerent; & ideo diuersis diuersa proueniunt, secundum cogitationes & presumptiones suas, &c. Cū enim diabolus videt ista credi, dat operā vt eueniant, vel videantur euenire, vt homines in hac pestifera opinione confirmet. Vnde patet secundum D. Augustinum in vltu Astrologiæ subesse tacitum fœdus cum diabolo, quo ipse promittat Astrologis se illa procuraturum, si credantur & prædicantur; ac proinde in eodem vltu contineri etiam tacitam inuocationem vt ista procuret, & dogmata sua verificet.*

37
Allicitur
diabolus.

Hæ duæ rationes locum etiam habent in reliquis diuinationibus secundi & tertij generis, quæ sunt absque expressa inuocatione: vnde etiam D. Augustinus de omnibus loquitur, & omnes eodem modo condemnat.

Dicit fortè aliquis Astrologus, se non facere stellas causas futurorum euentuum, sicut faciunt antiqui; sed signa dumtaxat; Deum enim in celo, veluti in tabula quadam, descripsisse omnes euentus etiam liberos, ab initio sæculi vsque in finem futuros; quo modo in membranis per Prophetas descripsit ea, quæ futura erant circa Christum & Ecclesiam: quam sententiam expressè tradit Origenes apud Eusebium supra; vbi cū fusè & eruditè ostendisset stellas non esse causas futurorū euentuum, eò quòd sic introducatur fatum, tollatur libertas, & Deus constituatur malorum auctor: docet tamen esse signa diuinitatis, instituta ad omnia futura præsignanda: signa enim non officere libertati, sed causas. Quemadmodū enim potestas arbitrij humani minime tollitur, etsi Deus quæcumque facturi sumus præuiderit: ita

38
Vtrum a-
stra possint
poni saltem
signa euen-
tuum.

quælibet signa ad præsignandum diuinitus constituta, libertati nostræ nequaquam obesse: statuit igitur Origenes, vniuersum cælum quasi volumē quoddam apertum & membranam expansam, omnia futura in se descripta continentem. Probat Primò, Ex oratione Ioseph, vbi Patriarcha Iacob introducit sic loquens: *Legi in tabulis cæli quæcumque contingent vobis, & filiis vestris.* Secundò, ex illo Apoc. 6. *Complicabuntur cæli vt liber;* vbi declaratur, inquit, *significari futurorum rationes adimpletas fore,* sicut prophetias adimpletas dicimus cum iam euenerunt, Eandem sententiam secutus est Albertus Magnus in Speculo, (si tamen hic liber est illius) & Cardinalis ab Alliaco q. 30. in Genesim, & lib. de Legibus & sctis; vbi etiam docet, totam Christi vitam, eiusque miracula ex astris prædici potuisse.

39
Respon.
Respon.
hac sententia.
Non esse signa naturalia.

Tripliciter potest aliquid esse signum naturale.

Respondeo Primò, Fundamentum huius sententiæ esse absurdum & impossibile, vel enim stellæ sunt signa naturaliter significantia, vel ex arbitratia Dei institutione, si naturalia sunt, necesse est vt sint vel causæ futurorum euentuum, vel effectus illorum; (quorum vtrumque est manifestus error contra fidem, & rationem naturalem) vel vt aliquam naturalem connexionem cum euentis futuris habeant, ratione eiusdem causæ communis; sicut itis est signum serenitatis, quia causâ, quæ facit iridem, solet plerumque facere serenitatem: & sol caruleus imbres denotat, igneus euros, teste Virgilio, quia causâ, cui hi colores in sole apparent, solet imbres & ventos gignere; & hoc etiam modo sidera non possunt esse signa futurorum euentuum; quia Deus est agens liberum; vnde ex eo quod talia sidera fecerit, eisque talem motum dederit, colligi non potest quod tales vel tales euentus causabit. Secundò, Quia Deus non est per se causâ operum humanorum, sed solum per liberum arbitrium hominis. Tertio, Quia non potest dici causâ operum malorum; quare saltem hæc non poterunt sic præsignari. Quarto, Quia impossibile est, tam infinitam varietatem euentuum humanorum significari distinctè rebus tam paucis, tam vniformiter se habentibus: nam ea, quæ semper eodem modo & necessariò fiunt, non possunt præsignare ea, quæ liberè, & numquam ferè eodem modo fiunt: signum enim debet accomodari signato, & illud quodam modo sequi, vt ei possit accommodari & respondere. Itaq; cælestia illa vel non significant actiones humanas, vel actiones humanæ necessariò eueniunt.

40
Non esse arbitraria.

Si dicas, ea significare ex diuina institutione; sicut voces inter homines, eadem obici possunt; nam ea quæ necessariò & vniformiter fiunt, non sunt idonea signa rerum contingentium & infinitam varietatem subeuntium; sed similem varietatem habere debent. vnde non minor panè est vocum varietas quam rerum.

Deinde nemo, ne Angelus quidem, hanc significationem poterit intelligere, nisi Deus eam reuelauerit, quis enim scire potest quid Deus hoc vel illo aspectu vel concursu stellarum velit significari, nisi ipse mentem suam patefaciat, cum hæc significatio sit denominatio extrinseca ab actu diuino, nihil ponens in ipso signo: itaque inutilis erit tota illa descriptio, & superuacanea; cum absque reuelatione nihil inueniet; & reuelatio sola sufficiat. Denique per se absurdum est & ridiculum, Deum in illis stellis describere, quis, quo loco,

quibus parentibus nascetur, quibus nuptiis, honoribus, opibus poterit, quæ scelera commissurus, quæ morte obiturus, & similes minutias, quæ mille modis in eodem variari possunt. Quare cum hæc sententiâ nullam probabilitatem habeat, non possunt Astrologi per eam excusari. Oratio autem Ioseph, quam citat Origenes, est apocrypha. Illud ex Apoc. cap. 6. *Cælum recessit sicut liber inuolutus,* solum significat, cælum oculis subductum fuisse & desisse videri.

Respondeo Secundò, Etiam si sententiâ ista probabilis esset, tamen excusari non possent Astrologi à dæmonum commercio & superstitione; quia hanc significationem humanum ingenium assequi non potest, vt etiam Origenes fateatur. Itaque necesse est vt eam norint vel diuina reuelatione, vel diaboli traditione. Quod autem illorū regulæ non sint ex diuina reuelatione, satis constat: tum quia lapsissimæ falsæ sunt; tum quia sunt eadem, quæ aliorum Astrologorum, qui stellæ faciunt causas euentuum; nisi quod in illis loco *cause* dicitur signa, v. g. vbi alij Astrologi dicunt *sidus Martis facere homicidam*, hi dicunt, *sidus Martis significare homicidam*; vt inquit D. Augustinus lib. 5. de ciuit. Dei, cap. 1. vbi hæc sententiam refert & refutat: itaque eadem profus est prædictio. Quare cum eadem sint regulæ, (vno dumtaxat verbo mutato) & eadem omnino prædictiones; perspicuum est provenire ab eodem magistro, qui hanc moderationem adhibuit ad dedecus artis & fraudes tegendas, & discipulos suos tutandos. Vnde etiam hic diabolo tribuitur prænotio futurorum, quæ Dei est propria; quod ad superstitionem pertinet. Deinde tacite inuocatur vt procuret quod prædicitur, cum enim ipse præscire nequeat quid euenturum sit, nisi se immisceat, necesse est si regulas suas tueri velit, manum adhibeat.

Confirmantur hæc omnia, quia absolute damnatur ab Ecclesiâ & sanctis Patribus omnis huiusmodi prædictio, siue tamquæ ex causis, siue tamquam ex signis capiatur: nam tenerè eandem sollicitudinem, curiositatem, desperationem, animositatem, prædictionem, religionis contempum, dæmonum societatem, apollasiam animis hominum inducit. non enim tam curant homines scire causas euentuum, quam præscire ipsos euentus, quibus præcitis nihil non audent, vt præsciant nihil non agunt, si spes sit præsciendi. Deniq; hæc astrologia est fundamentum magiæ & omnis diuinationis, vt docet Agrippa magus lib. 2. Occultæ philosophiæ fundam. cap. 54. nam signa magica plerumque sub aliquo synasterismo seu constellatione fabricanda sunt; & ea per quæ quis diuinat, similiter ad aliquos siderum aspectus referenda sunt & componenda.

Petes, Vtrum sit peccatum mortiferum, etiam si non prædicant tamquam certò euenturum?

Respondeo, Si aliquid particulare prædicat absolute, v. g. hunc tali vel tali morte hoc tempore vel loco periturum; hunc futurum homicidam, furem, Episcopum, & similia, grauitè peccant, & sunt puniendi, etiam si postea dicant se non certò sed probabiliter affirmare voluisse: quia alioquin omnes facile se excusarent, & contra iudices defenderent. Secundò, Si prædicat aliquid, maximè in particulari, cum circumstantiis, quarum non possunt reddere rationem nisi ex regulis Astrologiæ iudiciariæ; v. g. quia hora natiuitatis erat talis cæli catastasis, non sunt excusandi, etiam si solum dixerint

41
Respon. 2.
Hæc sententia non excusat Astrologos.

Iudiciaria Astrologia fundamentum magiæ.

42
Si non certò affirmant.

dixerint esse probabile aut verisimile: quia cum reuera nihil tale ex altris colligi possit, omnis talis prædictio referenda est ad disciplinam malignorum spirituum, & occultam eorum societatem. Et sanè perniciosum est, putare regulas illas esse probabiles, cum eadem ferè incommoda sequantur: & ipsi astrologi, quos Ecclesia damnat, sæpè non plus dicant. fatentur enim suas prædictiones non esse semper certas, & posse interdum aliter euenire. nihilominus meritò reiiciuntur tamquam impostores, & occulta commercia cum diabolo habentes, fallaciæ eius disciplinæ dediti. Si verò solum in genere pronuntient, ita ut probabilis ratio reddi possit ex ætate, dispositione corporis, temperamento, consuetudine vitæ, aut æris affectione, quæ ex siderum concursu vel aspectu proueniat; non sunt condemnandi.

43 *Vnde prædicant veritas.* Petes, Vnde ergo fit ut astrologi interdum etiam in particulari vera prædicant?

Respondeo. Id fieri ex quatuor vel quinque causis; ut colligi potest ex D. Augustino lib. de diuinatione. dæmonu cap. 3. & habetur cap. Sciendum. 26. q. 4. & lib. 2. de Genesi ad litteram, cap. 17. Primò, Id fit ex eo, quòd dæmon sæpè procuret quod prædictum est, ut pestiferam artem commendet. vnde maximè illi cauendi qui sæpius vera dicunt, ut monet idem Augustinus lib. 2. de Gen. cap. 17. quia certius est illos cum dæmone habere commercium. Secundò, Quia interdum casu ita accidit, ut idem docet lib. 7. confess. c. 6. Tertiò, Quia animus hominis, cui bona denuntiantur, excitatur ad audendum, omniaque tentanda ut assequatur; persuadet enim sibi fauorem cæli & numinis se habere: & è contrario cui mala, deicitur in desperationem, putans numen sibi esse aduersum; & sic mirum non est si vtrique quod prædictum est obueniat. sic exercitus sæpè vicerunt & victi sunt. Quarta, Quia res sæpè ex aliis circumstantiis sagaci ingenio conici potest. Quintò, Quia sæpè dæmon suggerit sibi nota, præsertim cum hoc genus hominum plerumque expressum cum illo pactum & commercium habeat, ut docet D. Augustin. lib. 5. de ciuit. Dei cap. 17. in fine. His adde, eos multò sæpius falsa prædicere quàm vera, sed illa non notari: imò Phauorinus apud Gellium lib. 14. cap. 1. ait, partem millesimam eorum, quæ quotidie prædicunt, veram non esse. Vide de eadem re Ciceronem lib. 2. de Diuinatione, vbi dicit: *Promiserunt astrologi Pompeio, Crasso, & Cesari lætissima omnia: non nisi iam senes domi cum summa gloria morituros: at quisque eorum infelicitè & immaturè perit.*

D V B I T A T I O VII.

Quousque diuinitio ex aliis signis, ad secundam speciem pertinentibus, ut ex motu, volatu, vocibus auium, vel aliorum animalium, aut hominum capi possit.

D. Thom. art. 1.

44 *Quomodo hæc signa inspiciantur.* Notandum est Primò, Hæc signa non posse inspicere tamquam causas euentuum futurorum, (neque enim vllus vniquam haruspex aut chironianicus ita illa accepit aut intellexit) &

multò minùs tamquam effectus illorum euentuum, cum præcedant illos. Itaque considerantur ut signa instituta & directà ab eadem causa, à qua euentus illi vel efficienter proueniunt, vel saltem ut res futura; præuisi sunt: quo modo Origenes dicebat, aspectus siderum; futuros euentus præsignare.

Norandum Secundò, Hæc signa posse prouenire vel à sola causa naturali, vel ex peculiari directione diuina, vel procuratione dæmonis. His positis,

Dico Primò, Licitum est ex huiusmodi signis prædicere omnes euentus, qui per illa, ut à causa naturali proueniunt; significari possunt; seu illos euentus, qui ab eadem causa naturali sequi solent. Sic ex volatu auium aut cantu prædici possunt tempestates, venti, pluuia, serenitates, de quibus multa rei rusticæ Scriptores, & Virgilius in Georgicis, & Aratus in Phænomenis, versus finem. hi enim motus in auibus & aliis animalibus ex eo proueniunt, quòd dum mutatio auræ ingruit,

Vertuntur species animorum, & pectora motus Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat

Concipiunt. hinc ille auium concentus in agris; ut ait Virgilius. mutatio enim æris afficit corpuscula auium, vel cerebrum aut spiritus animales, quam affectionem occulta naturæ consensione phantasia statim percipit, & per modum conuenientis aut disconuenientis apprehendit, & exteriùs volatu vel voce significat: homines non ita præsentunt ista, tum quia phantasia aliis est intenta; non enim gubernatur à rebus externis in homine ut in bestiis; sed à ratione & libera voluntate: tum quia insita non est hominibus (nisi fortè ratione morbi, debilitatæ partis, aut peculiaris temperamenti) occulta illa & peculiaris sympathia cù mutatione cæli, quam videmus in variis animalibus. Fatui tamen & stupidi, quia brutis affines; & sensibus non ratione reguntur, magis diuinant de rebus naturalibus quàm prudentes; & dormientes magis quàm vigilantes; & morti propinqui (nisi fortè doloribus vel stupore sensuum impediuntur) magis quàm sani: partim quia corpora faciliùs afficiuntur externis mutationibus; partim quia phantasia faciliùs percipit.

Huc etiam pertinent coniecturæ Medicorum de temperamento, inclinationibus, ingenio, valetudine, longa breuique vita; quas ex habitu corporis, ex conformatione vultus & figura membrorum, ex colore & similibus capiunt. Item prædictiones illorum de morbis, morte, sanitate, crisi bona vel mala; ex pulsu, colore, sudore, aliisque naturæ excretionibus, suppressionibus, motibus, conturbationibus, & aliis signis, de quibus Hippocrates in Coïcis; & Galenus opusculo de Critibus, & aliis locis.

Dico Secundò, Quando certum est vel probabile, aliqua signa prouenire à Deo, vel singulari eius prouidentia dirigi ad aliquid præsignandum, (quòd tamen perrarum est) non est illicitum aliquam ex illis prædictionem capere de euentibus liberis. Sic columba deferens ramum oliuæ virentibus foliis, erat signum, placatum esse Dominum, & aquas diluuij exhaustas, Genes. 8. Sic iris est signum non ampliùs delendi mundi per aquas, Genes. 9. Verbum Rebeccæ, *Bibe domine mi, quin & camelis tuis hauriam aquam donec cuncti bibant,* erat signum ipsam fore uxorem Isaac, Gen. 24. id enim pro signo petierat Eliézer famulus Abrahæ.

Sic

45 *Possumus illo vii ut signis naturalibus.*

46 *Quomodo motus & cantus auium sit signum tempestatis.*

46 *Si dirigantur à Deo.*